

COLECCIO D'ANTICHS TEXTOS CATALANS

TRACTAT D'ASTROLOGIA

6 -

SCIENCIA DE LES STELES

COMPOST D'AIX OMBRE DEL REY EN PERE III LO CEREMONIOS

per

MESTRE PERE GILBERT Y DALMAU PLANAS

ab la col·laboració del juihu.

JACOB CORSUNO

UNA PÉSETA

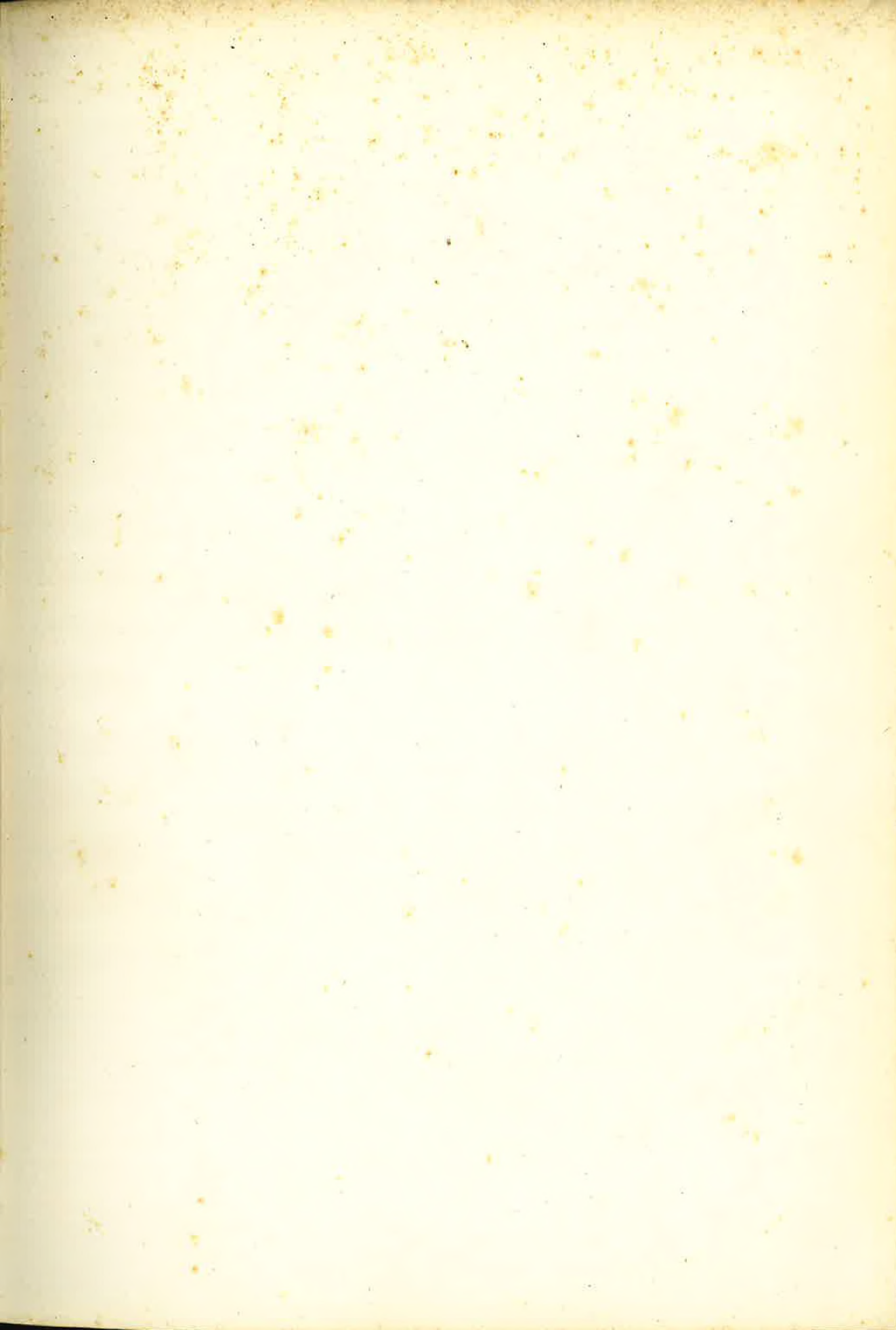
BARCELONA

«L'AVERS» Boters, 16, Llibreria

1890

COLECCIO D'ANTICHS TEXTOS CATALANS

TRACTAT D'ASTROLOGIA

ó

SCIENCIA DE LES STELES

COMPOST BAIX ORDE DEL REY EN PERE III LO CEREMONIÓS

per

MESTRE PERE GILBERT Y DALMAU PLANAS

ab la col·laboració del juheu

JACOB CORSUNO

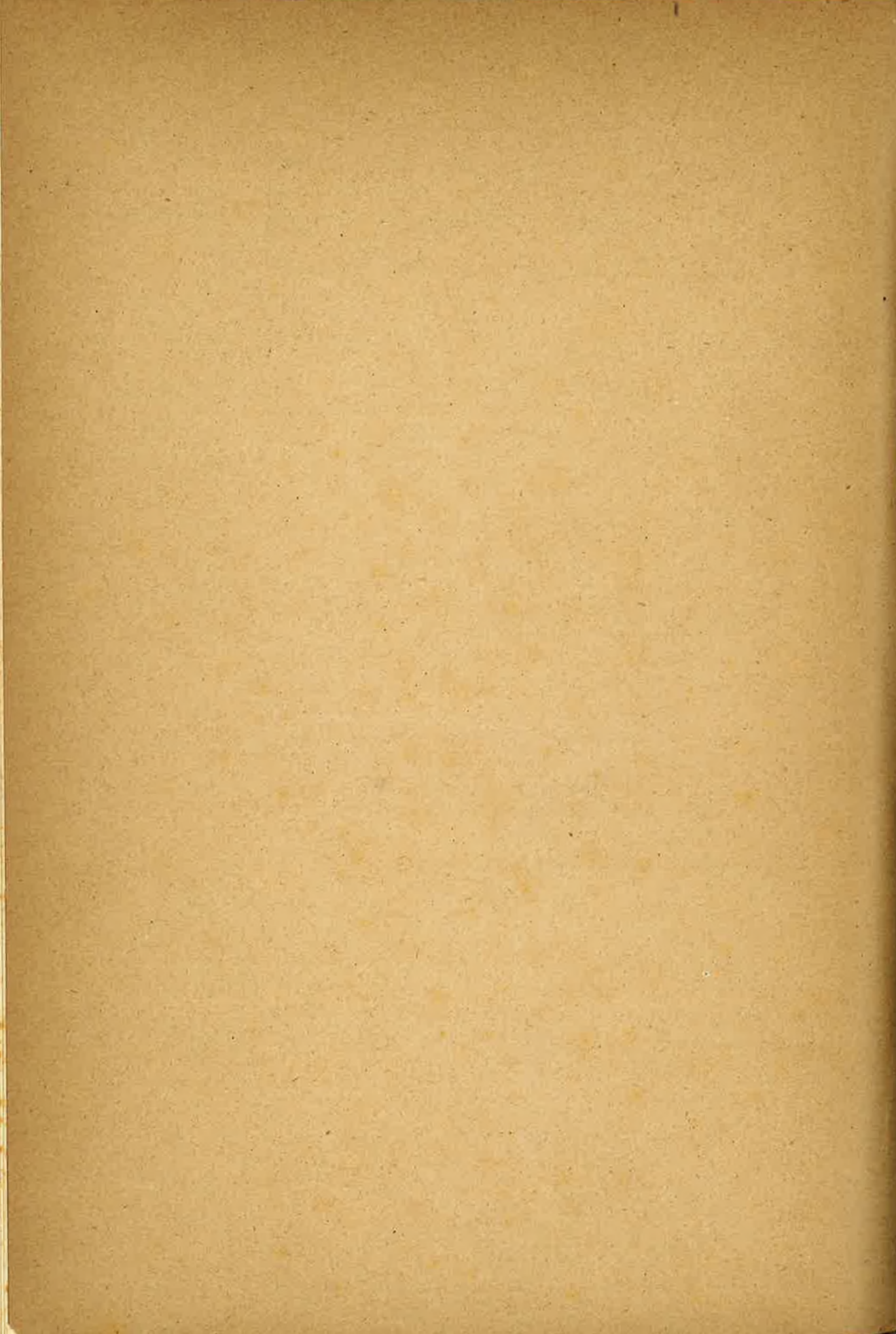

BARCELONA

« L'AVENS » Boters, 16, Llibreria

1890

Es un estudi en lo quin resta encara molt per fer, lo de la ciencia en la edat mitja, estudi que ha de ser profitós pera la cabal coneixensa de las creencias, supersticions y costums de las gentes de aquellas centurias. A ell esperém contribuir ab la publicació de aquesta obra, que extrayém de un Ms. que'n conté varias altrás també d'Astrologia, mes incomplertas.

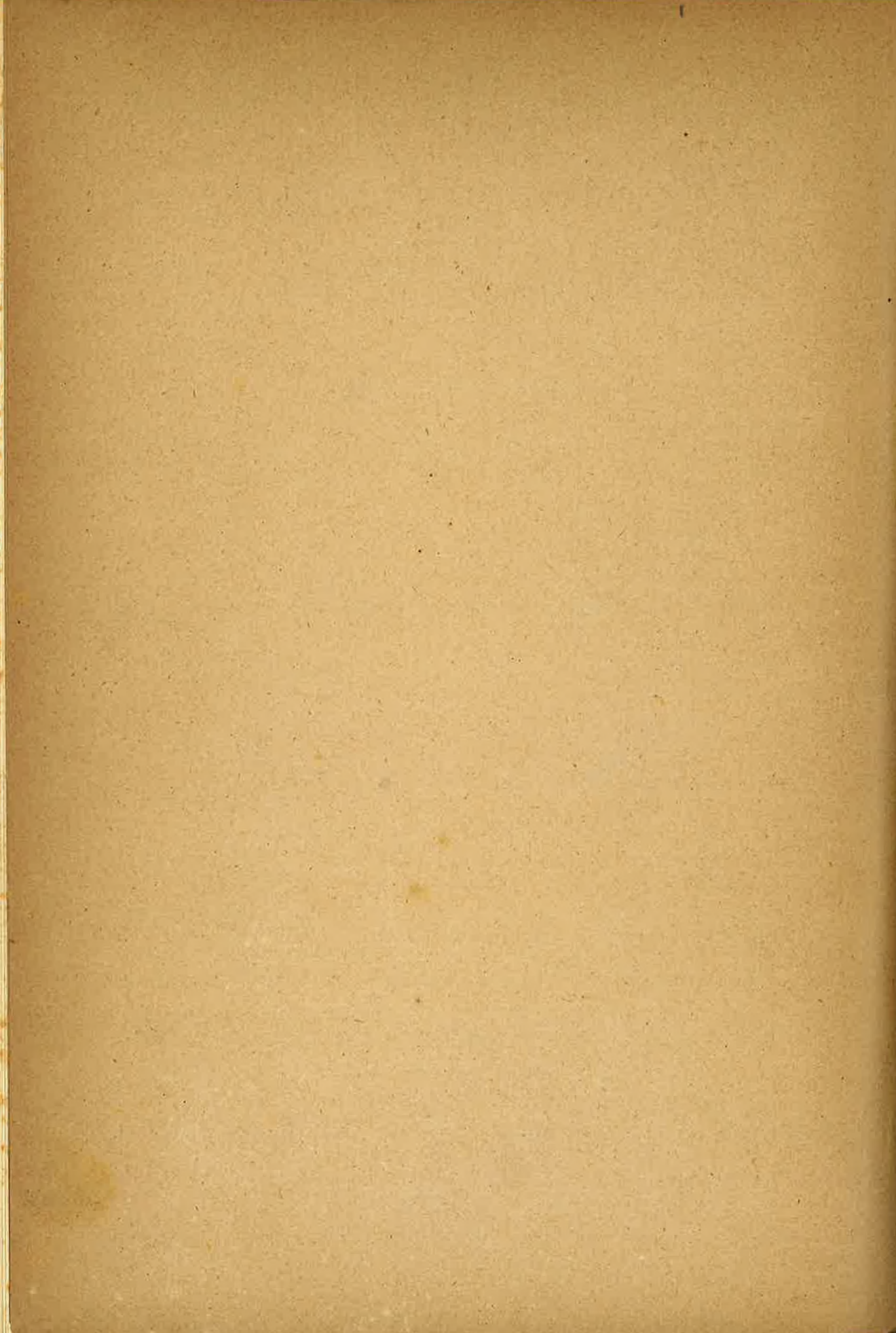
Dit Ms., propietat del reputat arqueólech D. Joseph Puiggari es de 29x22 centímetres, de paper, y conté duas copias de la obra, la segona més antiga que la primera pero abduas de comensos del sigle XV. Nos hem servit de las duas, senyalant la més antiga per A y per B la més recent, y donant las variants al extrém de la plana.

Publiquém al final dos documents, los únichs qu'hem trobat referents á n'aquest tractat y á sos autors. Abdos obran en l'Arxiu de la Corona d'Aragó; del primer fa temps que se'n té noticia per haverlo publicat Torres Amat en son *Diccionari d'Escrít. Catal.* y trayentlo d'ell varios altres, entre ells Fitèr é Inglés en un reduhit treball sobre la *Ciencia Astro-lógica á Catalunya.* (Barcelona, 1875.)

En lo segon, que'ns ha facilitat lo diligent y erudit arxiver D. Manuel de Bofarull, se fa esment de mestre Pere Gilbert; probablement es deguda á aquest metge una obra de la Biblioteca Nacional de Madrid catalogada aixís:

Gilbertus (Magister.) Compendium medicinæ. Fol., vit., l. del s. XIV (L. 13.)

En los documents transcrits, lo rey Pere del Punyalet, fa esment de varias obras de astrologia que ell posseheix; que debían ser las mateixas que conservava lo rey Martí, ja que ocupan varios nombres del Inventari que's feu de la Bibloteca de l'últim rey de rassa catalana. Entre las obras de Ali Aben Ragel que's veuen citadas en dit inventari, n'hi ha una en catalá.

Segons doctrina de philosophia (1) tots los homens naturalment desigen perfectio. E com la maior perfectio que l om pusque auer en aquesta vida naturalment (2) sens gratia special de Deu faent l om acceptable, sia sciencia, per so tots los homens a natura desigen saber e esser scientifichs, e per consaguent com la sciencia es pus noble e pus excellent naturalment es desijade de saber. E entre les sciencies purament naturals aquella que es de maior noblea e de maior excellentia es la sciencia de les steles, car per aquesta miyançant la influencia de la primera causa se fan los condiments e los fundaments dels regismes (3) emperials e reysals, e les duracions e transmutacions de sectes, regnes e senyories temporals, les abundancies, caresties, guerres, paus, leyalitats, perdicions (4), justicies e iniusticies, sequedats e epidemies (5), mortalitats (6), terretremols e pestilencies terrenals segons que clarament apar en la part judiciaria de reuolucions dels anys mundanals. Axí mateix per la dita sciencia segons la part de les natiuitats e de las reuolucions d aquelles, se seguexen als homens tots los accidents particulars del dia de lur natiuitat fins a la mort consequents los actes corporals. E per aquesta sciencia segons la part de questions pot saber l om lo seus sdeueniments temporals e ab la part de les elections pot aconseguir fortunes e fugir a infortunis celestials per les quals coses entre les sciencies naturals aquesta es al hom de maior utilitat car lo seu enginy ne pren molt gran augment (7) e lo enteniment marauellos clarificament e lo seyn acabat reposament. E per so per Reys filosofos e grans senyors es amada, cercada e investigada antigament car les influencies celestials en tal saber han inclinats aquells naturalment. Considerant aquests principis Nos en Pere

(1) B diu *phisicha*.— (2) A *natural*.— (3) B *regiment*.— (4) B *rodicions*.— (5) A falta *epidemies*.— (6) A *mortalitats*.— (7) B *acuhiment*.

per la gracia de Deu Rey de Arago, de Valencia, de Malorqua, de Sardenya, de Corsegua, Compte de Barchinona, de Rossello e de Cerdayna Sentins nos esser inclinats a natura en amar, sercar e inuestiguar sciencies e en special de les Steles. E per actes e affers consaguents nostre regne personalment no ayam pogut entendre en prouar los mouiments dels corsos celestials per so car en la major part de nostre temps ayam agut entendre en fets cauallariuols e militars per deffensar e mantenir nostres Regnes. E sabent que la part judiciaria della sciencia delles stelles suppos a los vers mouiments dels corsos celestials e los mouiments liurats per los Antichs Philosophs sien al dia de uuy lunny de veritat Nos volent liurar e demostrar (1) a aquells que apres de nos vendran los vers mouiments dels corsos celestials, hauem cercat dels pus suficients e mes aptes homens que auem poguts atrobar que complissen nostre voler en cercar ueritat en les dites nostres consideracions. E com en la sciencia dels mouiments celestials no ayam trobat pus sufficient hom al nostre parer com mestre (2) Pere Gilbert (3) eligim aquell en prouar los dits mouiments. E lo dit Mestre Pere ab struments geometricals axi com grans armillas miganceras e cominals com ab grans cadrants e instruments liurats per lo bon Tholomeu ha inuestigat e verificat tots los lochs vertades de les steles fixas segons lur longitut, latitut e magnitut e tots los vers lochs de les planetas e lurs auges e lurs latituts al mig jorn de la nostra ciutat de Barchinona. E segons que troba les steles fixes al orizont de la dita ciutat si les posa ab lurs ymatges en una gran spera la qual ha .VII. palms (4) de diamestre la qual tenim en lo nostre palau en la dita ciutat. (5) E comensa almanach e taules al mig jorn de la dita ciutat e per mort del dit senyor mestre Pere entreuinent romas no complit. E com no trobassem home lo pus sufficient segons la intencio del dit mestre Pere per complir lo dit almanach e taules com en Dalmau Planas (6) dexeble del dit mestre Pere, elegim lo dit Dalmau per complir ço quel dit mestre Pere hauia comensat, lo qual Dalmau compli e perpetua lo dit almanach e compli (7) les dites taules al mig jorn de la dita ciutat nostre de Bar-

(1) B *mostrar e desliurar*.—(2) B *maestre*.—(3) A *en Gilber*.—(4) A *pals*.—(5) B *de Barchinona*.—(6) A *Palmes*.—(7) B *falta e perpétua fins á e compli*.

chinona, la longitut de la qual del ver occident es .39. graus e la latitut de la linea equinocial .41. graus. E com aquells mouiments del dit almanach e taules sien segons la nona spera segons la qual la major partida dels cristians fan lurs judicis e molts arabs e jueus. E homens d'altres sectes comunament fan lurs judicis segons la octaua spera e confien (1) de les rael dels antichs filosofs, volent competir a totes nacions segons so que hauem atrobat per propies investigacions en nostre almanach e en nostres taules e segons las rahels dels antichs astrologiants, hauem cercada manera per la qual ab las rahels dels antichs filosofs poden esser igualats los vers mouiments de les planetes e los eclipsis breument e sens gran treball. E com hauem fetas taules a la nostra era al mig jorn de là dita nostra ciutat de Barchinona. E per asso affer e complir hauem elegit lo pus sufficient hom al nostre parer lo hauem pogut trobar ço es mestre Jacob Corsuno (2) jueu d'Espanya. Lo qual ha preses rael dels mes e pus aprouats astrologiants que ha pogut trobar en son temps. E ha feytes les taules següents ab las quals facilment e leugera se poden saber e hauer tots los vers mouiments dels corsos celestials e los eclipsis segons la spera e moltes d'altres utilitats aixi com clarament appar en los canons de les dites taules, los quals canons son .13.

¶ *Capitol primer (3) com se trahen les unes eras de altres e com sabras les feries dels anys e dels mesos.*

¶ *Capitol Segon es dels migs mouiments de totes les planetas e en qual manera se deuen leuar a aquell temps que volrets e en qual manera se deuen egualar les ciutats en aquells que son mes orientals o occidentals de la ciutat de Barchenona.*

¶ *Capitol terç, sera com s'eguala lo mouiment dels accessos e dels recessos e de sa equació e los auges de les planetas.*

¶ *Capitol .4. sera com se eguala lo sol e per saber sa declinació e sa altitud meridiana de cascun die e saber la sua ombra.*

¶ *Capitol .5. es per saber l'agualament de la luna e de son drago e sa altitud (4).*

¶ *Capitol .6. es per saber l'agualament de les .5. planetes.*

(1) A *confiant*.— (2) A *Corsono*.— (3) A *Lo primer canon es...* y en los 12 següents omiteix lo mot *capitol*.— (4) B *latitut*.

¶ *Capitol .7. es per saber la retrogradacio e la directio de les .5. planetas e lurs mouiments (1).*

¶ *Capitol .8. es per saber l'arch del die e de la nit e les hores directes (2) e lurs graus de les ineguals e de egualar los dies ab lurs nits.*

¶ *Capitol .9. es per saber l'asendent al mig cel de les hores passades del die e de la nit e en egualar les 12 cases.*

¶ *Capitol .10. es per egualar la conuersio (3) e la opposicio del sol e de la luna.*

¶ *Capitol .11. es per saber la diuersitat de la luna en longitut e en latitut.*

¶ *Capitol .12. es per egualar los eclipsis axi solars com lunars.*

¶ *Capitol .13. es per saber les reuolucions dels anys del mon e de tota res que haia comensament.*

(1) A latituls.— (2) A dretes.— (3) B conuicció.

CAPITOL PRIMER COM SE TRAHEN LES UNES ERAS DE LES ALTRES E COM SABRAS LES FERIAES DELS ANYS E DELS MESOS.

Quant (1) tu hauras sabuts los anys e los meses e los dies de la era del rey en Pere d Arago e volras saber la era arabica Entraras ab los anys passats de la era del Rey en Pere en la taula dels anys e pendras ço que trobaras en son endret dels anys arabichs els dies els menuts e scriuras los, puys entraras en los meses passats e pendras ço que trobaras en son endret dels dies e scriuras los ab los altres dies que ia haujes scrits e sobra tot asso (2) ajustaras los dies del mes en que stas (3) e comensaras ajustar los menuts ab los menuts e si trobaras en ells .30. o mes fe de .30. .1. die e si hauras menys de .30. lexa-los, puys ajustaras dies ab dies e si basten (4) a .354. dies faras dells .1. any e ab aço que t romandra entraras en la taula dels mesos arabichs e cercaras comtant gran e menor d aquell que tu has e minuar l as dels dies que has scrits e lo romanent sera dies del mes arabich en que estas e la sonma tota daço sera la era arabica que demanas.

Si vols saber les ferias dels anys arabichs e dels seus mesos entra ab los anys arabichs ab l any en que estas en la taula de les ferias e prenets la feria que trobar ets en son endret a escripta la. E axi entraras ab lo mes en que stas e pendras la feria que trobaras endret e ajusta las ab las altres ferias que scrius (5). E si seran totes ajustades .7. o mes (6) o menys traune .7. aytantes vegades com poras. E aço que restara sera la feria comensant al diumenge.

Item si vols trer la era del Rey en Pere de la era arabica entraras ab los anys arabichs passats en la taula dels anys e pendras ço que trobaras en son endret dels anys mesos dies e

(1) B Com.—(2) B Aço tot.—(3) A seras.—(4) B abastara.—(5) A scriuist.—(6) A pus.

menuts e scriuras hò (1) apart. E puy entra en lo mes arabich passat en la taula dels meses arabichs passats e pendras ço que trobaras endret e ajustar ho has ab los diès que scriuist (2) e ajustaras a tot aço los dies passats del mes arabich en que estas. E comensa a ajustar los menuts e faras de .60. 1. dia e si hi hauia menys de .60. (3) lexals. E àxi ajustaras los dies ab los dies e faras de .30. dies .1. mes e ajustaras los mesos ab los mesos e faras de .12. mesos .1. any e estojaras lo romanent e minuaras per cascun any que hauras tret dels mesos .5. dies. E entraras ab los mesos complits que tens en la taula del minuament e pendras lo comte que trobaras en son endret e minuar las dels dies que tens si ni sobren, si no minuar los has dels mesos e so que restara dels anys (4) mesos e dies sera la era del Rey em Pere d Arago. E quant hauras .751. o mes dels anys arabichs ajustaras tots temps .30. dies.

Item si vols saber les feries dels anys e mesos pendras los anys del Rey en Pere ab l any en que estas e diuisir los has per .28. e ab lo romanent entraras en la taula de les feries del Rey en Pere e ço que trobaras endret d aquell mes hon entraras sera la feria.

E si vols trer la era del Rey en Pere de la era de Jhesu-Christ minuaras de la era de Jhesu-Christ (5) .1320. anys e lo romanent sera la era del Rey em Pere d Arago començant al mes de (6) març.

Item si per la era del rey en Pere volras saber la era de Jhesu Christ ajustaras sobra la era del Rey en Pere .1320. e so que resultara (7) sera la era de Jhesu Christ.

(1) B *escriuir l as.*—(2) A *scrit.*—(3) A no hi ha *de .60.*—(4) B falta *anys.*—(5) B falta *minuaras de J. C.*—(6) B falta *comensant al mes de.*—(7) A *sobrer.*

CAPITOL SEGON ES DEL MIG MOUIMENT DE TOTES LAS PLANETAS E EN QUAL MANERA SE DEUEN LAUAR A AQUELL TEMPS QUE VOLRAS E EN QUAL MANERA SE DEUEN FER EGUALAR LES CIUTATS EN AQUELLS QUE SON MES HORIENTALS O OCCIDENTALS DE LA CIUTAT DE BARCHENONA (1).

Sapies que les rael dels migs mouiments de las planetas (2) que son posadas en aquestas taulas foren posades al mig die del dissapte que fo abans del diumenje. Lo qual diumenje fo lo primer die de mars del primer any de la era del Rey em Pere d Arago. E per aço seran tots los migs mouiments de les planetas de mig die a mig die. E aquestas rael foren preses al mouiment de la .8. spera hon stan les steles e las figures visibles á nostros ulls. E aço sobre lo meridia de Barchenona al qual loch se leua lo polseptentrional .41. graus e la sua longitut de ponent .33. (3) graus. E si vos volets lauar alcun mig mouiment apres les rael que son posades (4) en aquesta taula e sera lo temps que volrets entre les rael els .40. anys primers entrarèts ab los anys que hauets en la taula dels anys e pendrets so que trobarets en dret de signes graus e menuts e guardar los ets. E en apres entrarèts ab los dies del mes en que stàts en la taula dels mesos e pendrets ço que trobarets en dret de signes graus e menuts (5) axí com desus fahes e posar ho ets ab so que dessus es (6) scrit. E axí mateix entrarèts ab hores e menuts de hores sin hauets e pendrets ço que trobarets en dret axi com dessus es dit. E sobre tot ajustarets la sua rael e posarèts tota vegada signes deius signes e graus deius graus e menuts deius menuts e

(1) A que volrets e com deve's aguallar en cascuna ciutat segons que sera mes horientall o occidentall que Barchenona.—(2) A manca de les planetas.—(3) B 43.—(4) A passades.—(5) A hi manca desde guardarlos ets fins á graus e menuts.—(6) A hauets.

segons si ni haura deius segons (1). E primer ajustarets segons ab segons e de .60. farets .1. minut, lo qual minut ajustarets ab los altres menuts, e so que restara dels .60. segons restara en son loch. Axí mateix farets de .60. menuts .1. grau lo qual posarets ab los altres graus e ço que romandra de .60. lexarets en son loch e de .30. graus farets .1. signe e ço que restara de .30. avant lexarets en son loch e aquell signe posarets ab los altres signes. E de .12. signes (2) farets una reuolucio la qual ira fora que no la scriurets en negun loch e aço que restara de .12. lexarets en son loch. E si no resta res posats hi .0. e aytal en los graus e menuts e segons. E ço que de tot aço restara en signes graus e menuts e segons sera lo mig mouiment de la planeta al temps que pres haurets en la ciutat de Barchenona en la .8. spera. E si lo temps en que leuarets aquest mouiment sera apres de .40. anys de la era (4) del Rey en Pere nous hi cal ajustar rael al mig mouiment que leuarets. E si serets en altra ciutat fora de Barchenona hauets a saber la longitut de cascuna e la menor de la major e ço que restara veurets quina part es de .15. que son graus d una hora equal. E sapiats com se mou la planeta en aquell temps en son mig mouiment. E aço ajustarets al mig mouiment de Barchenona si sera menys la longitut de Barchenona e minuar las si sera major la longitut que Barchenona e aço que sera (5) lo mig mouiment de la planeta en aquell loch que volets (6).

(1) A e segons deius segons si n'ia.—(2) A falta signes.—(3) A manca desde e so que fins á son loch.—(4) A falta de la era.—(5) B pera.—(6) B falta que volets.

CAPITOL TERÇ (1) SERA COM SE EGUALA LO MOUIMENT DELS ACCESSOS Y RECESSOS E DE LA SUA EQUACIO E DELS AUGES DE LES PLANETAS.

Si volets (2) saber si es lo punt del cap de Aries en la .8. spera oriental al punt del cap de Aries en .9. spera occidental leuarets lo mouiment del cap de Aries al temps que volrets axi com hauem dit damunt e veurets si lo mouiment sera de .1. graus a .6. signes sera lo punt del cap de Aries en la .8. spera oriental al punt del cap de Aries en la .9. spera. E per esta (3) raho sera abans lo punt de la .8. en occident que lo punt de la .9. E axi matex en orient. E si sera lo mouiment dessus dit de .6. signes entro (4) a .12. sera lo contrari de tot ço (5) que hauem dit, puys entrarets ab aquest mouiment en la taula de la equacio de la .8. spera e prenets ço que trobarets en son endret, puys leuarets lo mouiment de les esteles fixes en aquell temps mateix e ajustar ets lo sobra la equacio de la .8. spera e so que sera (6) la diferencia que es entre la .8. spera e la .9. Si empero sera lo mouiment del cap de Aries menys de .6. signes. E si sera més de .6. (7) minuaras la equacio e ajustaras lo mouiment de les esteles (8) fixes. E si volets egualar los auges leuarets lo mouiment de les auges axi com dessus es dit e ajustarles ets sobre les auges de las planetas a la era del Rey en Pere e haurets los vers auges en aquell temps que volrets (9).

(1) A *3*.—(2) A *vols*.—(3) A *Per aquesta*.—(4) A *tro*.—(5) B *d' ago*.—
(6) B *sera sera*.—(7) B *signes*.—(8) A *falta esteles*.—(9) A *hi manca desde vers*
fins á *volrets*.

CAPITOL QUART ES PER SABER COM SE EGUALA LO SOL E PER
SABER SA DECLINACIO E SA ALTITUD AL MIG DIE DE CAS-
CUNA VILA, E LA OMBRA DE SA ALTITUD E SA ALTITUD
DE SA OMBRA.

Quant volrets saber lo ver loch del sol en cercle dels signes,
leuarets son mig mouiment al temps que volrets axi com des-
sus (1) havem dit dels altres (2). E ab ell entrarets a la taula de
la sua equacio e prenets ço que trobarets en son endret de
signes, graus e menuts e aço sera lo ver loch egualat a (3)
la .8. spera. E si hauran menuts ab los graus que entrarets, o
entraras (4) ab .1. grau mes auant e prenets d aquells graus
tal part com son los menuts que hauets de .60. e aço ajustats
ab lo loch del sol e haurets lo presisament. E si volets saber
lo ver loch del sol a la .9. spera, ajustarets (5) al loch de la .8.
spera la equacio de la .8. spera si sera lo mouiment de la .8.
spera menys (6) de .6. signes e l minuaras si sera mes de .6. (7)
e haurets lo seu ver loch a la .9. spera.

E si volets saber la declinacio del sol entrarets ab lo ver
loch del sol en la .9. spera en la taula de la declinacio del sol
e pendrets ço que trobarets en son endret e aço sera la de-
clinacio del sol del punt del cap d Aries e de Libra que son
los .2. punts dels equinoctis (8). E si lo ver loch del sol (9) ab
que entrests sera de .1. grau tro a .6. signes la declinacio
sera septentrional. E si sera mes de .6. signes sera meridional.
E si sera de .1. grau a .3. signes sera septentrional ascendent

(1) B *damunt*.—(2) A *deles altres*.—(3) B *en*.—(4) B *entrat*.—(5) A *ajus-
taras*.—(6) B *mes*.—(7) B *falta el minuaras si sera mes de 6*.—(8) A *equinocis*.
—(9) A *falta del sol*.

e si sera de .3. signes entro a .6. sera septentrional descendent. E si sera de .6. signes fins a .9. sera meridional descendent. E si sera de .9. signes entro a .12. sera meridional ascendent. E si vols saber quant pujara lo sol o qual estela volrets saber lo seu cenich, de qual loch (1) vos vullats minuat la latitut de la vila de .90. graus e ço que restara sera lo que puja lo sol en los punts del equinocci que son los caps d Aries e de Libra, e puys tolretsne (2) la declinacio del sol que dessus hauem dita e ajustar l ets sobre l altitut del sol en los caps dels equinoctials si la declinacio sera septentrional o la minuarets si sera meridional e ço que sera, sera l altitud del sol en lo mig die que demanats. E axi mateix farets ab la lunyaria de la estela en septentrion o en mig die quan (3) volrets saber la sua altitud. E si sera la declinacio del sol a la lunyaria de la stela mes que la altitud de la vila ajustarets sobre la latitud de la vila .90. graus e de tot aço minuarets la declinació del sol o la lunyaria de la estella e ço que restara sera l altitud del sol o de la estela en lo cercle del mig die del loch que demanarets. E si sera l altitud mes de .90. graus minuar l ets de .180. e ço que restara sera l altitud del sol o de la estela en l orizon septentrional de la vila que demanas. E si volets saber l altitud del sol per la sua ombra entrarets ab (4) la ombra que hauets en la taula de la ombra e prenets so que trobarets en son endret dels graus de la altitud e posa la apart. E si sera la ombra ab que entres dreta aquella altitud que pendrets (5) sera l altitud (6) del sol. E si sera la ombra corba minuarets l alteza dessus dita de .90. e ço que restara sera l altitud del sol. E si vos hauets altitud sabuda e volets saber la sua ombra dreta, entrats ab la altitud en la línea de la altitud e prenets ço que trobarets en son endret de la ombra e aquella ombra sera la ombra de la altitud que demanarets. E si volets saber la ombra torta minuarets aquexa altitud que hauets de .90. e ab lo restant entrarets en la linia de la altitud e la ombra que trobarets en son endret sera la ombra torta (7). E si volets saber la una

(1) B *loguar*.—(2) B *tirar nets*.—(3) B *com*.—(4) A *en*.—(5) A *preses*.—(6) A *altesa*.—(7) B es tot diferent desde .90. y diu despres: *ab ço queus romana pendrets la ombra en sa taula e aço sera la ombra torta e aquella altitud que haurets*.

ombra per l altre partirets sobre qual vos vullats dellas .144.
(1) e axi sta en la ombra segona. E si volets saber quans peus
haura la ombra prenets de qual vos vullats de les .5. parts
de .90. (2) e ço que exira sera los peus que haura en aquella
ombra.

(1) B. 195.--(2) A .9.

CAPITOL QUINT ES PER SABER LO EGUALAMENT DE LA LUNA E
DE SON DRAGO E DE (1) SA ALTITUD.

Quant (2) volras saber lo ver loch de la luna pendras son mig mouiment e son argument e l mig mouiment del sol a la hora que volras, e apres minuaras lo mig mouiment del sol egualat (3), del mig mouiment de la luna e entrarets ab la lunyaria que es entre ells (4) dos en la taula de la equacio de la longitud e pendras ço que trobaras en son endret de la equacio proporcional e los menuts proporcionals los quals scriuras a part. Puys veges (5) si la longitud ab que entrest sera de .1. grau entro a .3. signes o de .6. signes fins a .9. signes, ajustaras la equacio sobre l argument. E si sera la lunyaria ab que entrest de .3. signes fins a .6. signes o de .9. signes fins a .12., minuaras la equacio del argument e la donchs hauras l argument egualat. Apres entraras ab aquest argument ab la taula qui es intitulada «taula de la equacio de la luna ab son argument» e pendras ço que trobaras en son endret de la equacio sanar (6) e guardar las a part. Axi (7) mateix pendras ço que trobaras en son endret de la equacio de propior (8) e multiplicar las per los menuts proporcionals que trobest damunt, e pendras d aquesta equacio la part proporcional de .60. segons que son los menuts proporcionals e ajustar las tostemps ab la equacio sanar que damunt estogest (9). E si sera l argument egualat mes (10) de .6. signes ajustaras (11) la equacio al sanar adequat ab lo (12) mig mouiment de la luna. E si sera menys (13)

(1) A *a*.—(2) B *Com.*—(3) A falta *egualat*.—(4) A *en*.—(5) B *E puys veias*.—(6) B *senar*.—(7) B *E axi*.—(8) B *longior*.—(9) B *astrogest*.—(10) B *menys*.—(11) B *minuaras*.—(12) B falta *al sanar adequat ab lo*.—(13) B *mes*.

de .6. signes minuaras (1) la equacio ab lo mig mouiment de la luna (2) e hauras lo ver mouiment de la luna egualat en la .8. spera. E si vols tornar a la .9. spera feras axi com diguem dessus del sol.

Si (3) vols saber lo ver loch del cap del drago leuaras lo mig mouiment del cap del Drago a la hora que volras e aço sera lo (4) ver loch del cap del drago (5) a la .8. spera e la coha sera (6) en son opposit.

Si (7) vols (8) saber la latitud de la luna minuaras lo ver loch del drago del ver (9) loch de la luna e so que restara sera l argument de la latitud. A ab aquest entraras a la taula de la latitud de la luna e pendras ço que trobaras en son endret e aço sera la latitud de la luna a la hora demanada. E si vols saber si es septentrional o meridional pujant o deuallant axi com dixem dessus del sol, trobar ho has (10) en lo capitol de la declinacio del sol.

(1) B *ajustaras*.—(2) A falta desde *ab* fins a *luna*.—(3) A *E si*.—(4) B *lo dit*.—(5) A manca *del drago*.—(6) A falta *sera*.—(7) A *E sí*.—(8) B *volets*.—(9) A manca *ver*.—(10) A *trobar ets ho*.

CAPITOL SISÉ ES COM SE DEUEN (1) EGUALLAR LES SINCH
PLANETAS LEUGERAMENT (2).

Si vols (3) egualar les tres planetes sobiranes, ço es Saturnus, Jupiter e Mars, pendras lo seu mig mouiment e lo mig mouiment del sol a la hora que volras e entraras ab qual te vullas mouiment d aquellas en la taula de la equacio del seu mig mouiment, e pendras ço que trobaras en son endret de signes, graus e menuts e aço sera lo mig mouiment equalat. E axi mateix pendras ço que t vendra endret dels menuts proporcionals e sapies si seran de proprior o de longior, d aço que esta scrit damunt los menuts e guardar los has. Apres minua lo mig mouiment equalat que guardest del mig mouiment del sol e ço que restara sera argument equalat (4). Apres entraras ab aquest argument en la taula de la equacio de les .3. lunyaries del epicicle d aquella planeta e pendras ço que trobaras en son endret de la equacio migana tostemps e guardar las. Apres sapies si los menuts proporcionals que guardest son de proprior o de longior. E si seran de longior pendras ço que trobaras endret del argument de la equacio de longior. E si seran de proprior pendras ço que sera endret del argument de la equacio de proprior (5). E multiplicaras la una de la equacio que presist de la longitut proprior per (6) los menuts proporcionals que presist o pendras de la equacio la porcio dels menuts a .60. Apres sapies que si son los menuts meridionals (7) de proprior affigiras ço que haguist del multiplicat sobre la

(1) B *per saber*.—(2) A manca *leugerament*.—(3) B *volets saber*.—(4) A falta desde e ço fins á *equalat*.—(5) B *longior*.—(6) B en lloch de *presist... diu: prenguest en*.—(7) A falta *meridionals*.

equacio migana. E si son de longior minuar l as de la equacio migana e hauras la equacio igualada. Apres sapies si l argument igualat (1) ab que intrest es menys de .6. signes, affigiras la equacio igualada sobre lo mig mouiment igualat. E si es l argument mes de .6. signes minuaras, la equacio igualada del mig mouiment igualat, e ço que sera apres del afigiment o del minuament sera lo ver loch de la planeta en lo cercle dels signes. E si vols egualar Venus o Mercurius, sapies que los lurs mig mouiments son lo mig mouiment del sol e los lurs arguments pendras de las lurs taulas. E quant los volras egualar trauras lo mig mouiment e l argument de qual te volras d ells en aquella hora que volras. E entraras ab lo mig mouiment del sol en la taula de la equacio del mig mouiment del qual te volras d ells, e pendras so que trobaras en son endret de signes, graus e menuts, e dels menuts proporcionals axi com te dixem a les tres sobiranes. Apres sapies la diferencia que es entre lo mig mouiment del esessolis primer a que intrest e lo mig mouiment (2) segon igualat. E si sera la diferencia al mig mouiment del sol primer efigiras la diferencia sobre l argument. E si sera la diferencia al mig mouiment segon igualat minuaras la diferencia del argument e hauras lo mig mouiment igualat, e l argument axi mateix (3) igualat e faras lo sobre pus de la equacio axi com te dixem en les tres planetas sobiranes.

(1) B falta *igualat*. — (2) B no hi ha desde *del esessolis* fins á *mouiment*. —

(3) B manca *axi mateix*.

CAPITOL 7. EN QUAL MANERA PODRAS SABER LA RETROGRADACIO E LA DIRECTIO DE LES 5 PLANETAS E LURS LATITUTS.

Si vols (1) saber si es la planeta dreta o retrogradant sapies (2) los menuts proporcionals que prengues (3) si son de proprior o de longior. E si seran de longior sapies que la planeta sera en la meytat sobirana del cercle de son auge. E si seran de proprior sapies que la planeta sera en la meytat jusana del cercle de son auge. E com sabrets que la planeta es en la meytat sobirana podets saber la sua directio e la sua retrogradacio per la estacio dels auges (4). E si sera en la jusana sabrets les per las estacions del opposit. E en apres sapiats l argument daquella planeta egualat si es mes de la estacio prima e menys que la segona la planeta sera retrogradant. E si sera menys que la stacio primera e mes que la segona la planeta sera dreta. E si l argument sera igual ab la estacio prima la planeta sera prop de la retrogradacio. E si sera igual ab la estacio segona la planeta hix de la retrogradacio e es prop de la directio. Si vols saber la latitut (5) de qual te vullas planeta de les sobiranes minuaras son auge del seu mig mouiment egualat e hauras son centre egualat, puys affegiras sobre lo centre de Saturn egualat .50. graus. E minuaras sobre lo centre egualat de Jupiter .20. graus e a Mars non a minuaras ne ajustaras (6) res. E puys entraras ab lo centre de qual te vullas en la taula de la latitud e pendras ço que trobaras en son endret de la porcio e escriula a part e veges (7) si es septentrio-

(1) B *volets*.—(2) B *sapiats*.—(3) A *preses*.—(4) A *las estacions del auge*.—
(5) B *allitud*.—(6) A *ajustaras ne minuaras*.—(7) B *veras*.

nal o meridional. Apres entra en l argument egualat de la planeta de que vols la latitut (1) en la taula de la latitut en aquella part que trobest la proporció e pren ço que trobaras en son endret de la latitut e multiplicar las per los menuts proporcionals o pren la part proporcional de .60. segons los minuts que deuant escriuist e açò sera la latitud (2) d aquella planeta en aquella part que presets septentrional o meridional. E si sera la latitut septentrional e l argument engualat de la planeta menys de .3. signes sera septentrional assendent. E si sera l argument mes de .6. signes sera septentrional dessendent. E si sera l altitut meridional e l argument egualat menys de .6. (3) signes sera meridional descendent. E si sera mes de .6. signes sera meridional ascendent. E si vols saber la latitut de Venus e de Mercuri entraras en lo ver loch del sol en la taula de la latitud de vn d ells e pren ço que trobaras en son endret de los minuts de la reflexio longior. E si sera en la meytat de la taula septentrional deu se minuar. E si sera en la meytat meridional de la taula deuse ajustar e scriu de qual d ells es e puy entraras ab l argument egualat de qual te vullass (4) en sa taula. E pendras ço que trobaras en son endret de la lunyaria migana e de sa reflexio. E sapies si seran los minuts proporcionals que guardest en la meytat septentrional pren de la reflexio longior la part proporcional de .60. e ço que exira minuar las de la lunyaria migana. E si los minuts proporcionats seran en la meytat meridional pendras de la reflexio longior la part proporcional dels minuts que guardest á .60. e açò ajustaras á la lunyaria mijana. E ço que será apres del ajustament o del minuament sera la lunyaria migana egualada. Apres ajustaras (5) al ver loch del sol los seus arguments egualats. E si la latitud sera de Venus ajustaras sobre tot .9. signes e a Mercuri .3. signes puy entraras ab ço que hauras en la taula de sa latitud e pendras ço que trobaras en son endret dels minuts proporcionals de la reflexio proprior e multiplicarlos has per la lunyaria migana egualada que guardest e ço que hauras sera la latitud primera. Apres sapies si ab açò que entrest es menys de .3. signes, ó sia de .9. signes tro á .12. signes la latitud primera sera septentrional. E si sera de

(1) B l altitud.—(2) B l altitud.—(3) A .9.—(4) A volras.—(5) A ajusta.

.3. signes entro a .9. signes la latitud primera es meridional. E si la latitud sera de Mercuri ajustaras al ver loch del sol .6. signes. E si sera de Venus no y ajustaras res. Apres entraras ab ço que hauras e pendras ço que trobaras en son endret dels menuts proporcionals de la reflexio proprior e ajustaras en aço .2. graus e mig (1) si sera de Mercuri. E si de Venus no y ajustaras res e aço sera la latitud .2. e guardar las. E sapies la part de la latitud axi com hauem dit. E si sera la latitud primera e .2. d una part ajustar las has. E si la una sera d una part e l altra d altre minua la minor de la major e ço que romandra sera la latitud e d aquella part on sera ço que roman. E es obs (2) que quarts lur latitud a cap de .10. dies e si trobaras la latitud que crescha sapies que es ascendent en la part d on has presa la latitud e si sera minuant sera descendent en aquella part (3).

(1) B e .30. menuts.—(2) B ops.—(3) A en la part que has presa la latitud.

CAPITOL 8. PER SABER L ARCH DEL DIE E DE LA NIT E LES
HORES DRETAS E LS GRAUS DE LES INEGUALS E DE EGUA-
LAR LOS DIES AB LURS NITS.

Quant tu volras saber l arch del die a qual grau te vullas entre ab lo grau del sol en la .9. spera en la taula de les ascencions de la vila que volras e pren so que trobaras en son endret de les ascencions e posa las a part. Apres entre ab lo opposit d aquell grau en aquexes assencions matexas e pendras ço que trobaras en son endret e posa ho apart, puys minua les assencions del grau del sol de les assencions de son opposit e so que romandra sera l arch del die, e minuar las de .360. e ço que restara sera l arch de la nit.

E si vols saber lo temps de les horas parteix qual arch te vullas per .12. e ço que n exira sera lo temps de cascuna hora. E axi mateix si vols saber las horas eguals per l arch del die o de la nit partiras qual arch d ells te vullas per .15. e ço que exira seran les hores eguals. E poras saber lo temps de les hores no eguals (1) e les hores eguals en altra manera pus leugera d aço que havem dit, e aço es saber (2) que intres ab lo grau del sol en la .9. spera en la taula del temps de les hores e de les horas eguals e pendras ço que trobaras en son endret del temps de les hores e aço sera lo temps de .1. hora d aquest dia o de la nit si entraras ab son opposit. E axi mateix pendras ço que trobaras endret del grau de les horas eguals e aço seran les hores eguals per aquex die minuar las has de .24. e hauras les hores de la nit.

E si tu vols egualar los dies ab lurs (3) nits entra ab lo

(1) B falta *no eguals*.—(2) B manca *es saber*.—(3) B *les*.

grau del sol en la .9. spera en la taula de la equacio dels dies ab lurs nits e pren ço que trobaras en son endret dels graus e sapies que una part son de .15. e aço son los graus de una hora equal e ajusta ho sobre les hores equalades e seran diuerses. E si lo minues de las diuerses seran dretas. E les dretes son aquellas de las taulas. E les diuerses son les concurrents (1). E ab les concurrents (2) leuaras lo ascendent e egualaras las .12. casas (3).

(1) B *corrents*.—(2) B *corrents*.—(3) A *domus*.

CAPITOL .9. ES PER SABER L ASCENDENT E L MIG CEL DE
LES HORES PASSADES DEL DIE E DE LA NIT E EGUALAR
LES .12. CASES.

Quant volras levar (1) 1 ascendent multiplica les hores
eguals passades del die o de la nit per .15. o les hores ineguals
per lo temps de una hora d elles matexas e ço que n exira
sera so que haura rodat 1 espera e posa ho apart. Puys entra
en lo ver loch del sol en la .9. spera si seran de die o ab son
opposit si seran de nit a las assencions de la tua vila e pendras
ço que trobaras en son endret de les assencions e ajustar ho
has sobre ço que posest apart del rodament de la spera. E si
sera mes de .360. minua los ne e ab aço que romandra intra-
ras en la taula de les tres assencions e pendras ço que troba-
ras en son endret dels graus eguals d aquell signe e auras lo
grau assendent per aquexa hora. Puys (2) entra ab aquexas
assencions matexas en la taula de les assencions del cercle
dret, e pren ço que trobaras en son endret axi com dessus es
dit e hauras lo grau del mig cel. E sapies que la casa .7. es
opposit de la primera e la .4. de la .10. E si vols saber lo cen-
tre de les altres cases que restan entre ab lo grau del assen-
dent en les ascencions del cercle dret e pendras ço que troba-
ras en son endret de les ascencions e posa les apart. Apres
pren lo temps de la hora del ascendent e dobra la e hauras
la .6. part del arch del die e minua la de .60. e hauras
la .6. part del arch de la nit. E aço si sera de die e aço ajusta
sobre les ascencions que posest apart e intraras ab aço que
has en las ascencions del cercle dret e hauras lo comta (3) de

(1) A *saber*.—(2) A *puig*.—(3) B *cercle*.

la segona casa. Apres ajusta sobre les ascencions ab que persist la casa .2. la .6. part del arch de la nit e entra ab aço que has en les assencions del cercle dret e hauras lo centre de la casa .3. E puys ajusta sobre les ascencions ab que persist la casa .3. la .6. part del arch de la nit, e entre ab aço (1) en les assencions del cercle dret e hauras lo centre de la casa .4. Puys ajusta sobre les assencions ab que sabist la .4. casa la .6. part del arch del die e intra ab lo que has en las assencions dessus ditas e hauras lo centre de la .5. casa la .6. part del arch del die. E intra ab lo que has en las assencions dessus dites e hauras lo centre de la .6. casa. Puys ajusta sobre les assencions ab que sabist lo centre de la .6. casa la .6. part del cercle ó arch del die, e intra ab ço que hauras en las assencions dessus dites e hauras lo centre de la .7. casa. Puys guarda si la .7. es tal com la primera e la .4. tal com la .10. esta be ta obra si no n es errat e a donchs has ta figura complida car la .12. es opposit de la .6. e la .11. de la .5. e la .9. de la .3. e la .8. de la segona. E aço es a la .9. spera. E si los vols a la .8. spera faras axi com te manan fer en las planetas.

(1) A que has.

CAPITOL .10. ES PER EGUALAR LA CONJUNCTIO E LA OPPOSICIO DE SOL E DE LA LUNA.

Quant volras saber aço enguala les .2. lunyaries al mig del .29. die del mes arabich a la conjunctio o a la mitge nit del .14. die a la opposicio ab hores diuersas. E la conjunctio o a la opposicio on haura eclipsi ab hores de les taulas. E engualar as la luna ab l argument primer no pus ab la equacio sanar. E si s ejustaran les .2. lúnyaries en .1. minut sapies que aqueixa hora sera la conjunctio o la opposicio. E si haura diuersitat entre ells minua lo menor del major e aço que restara sera la lunyaria que es entre adosos (1). E intraras ab aquesta lunyaria en la taula de la lunyaria del sol e de la luna e pendras ço que trobaras en son endret de ço que coue a la luna e d aço que coue al sol. Apres guarda si es la lunyaria del sol e ajusta ço que ve de cascuna de les lunyaries sobre son loch engualat. E si sera la lunyaria de la luna minuaras ço que a cascuna de las lunyaries de lur loch engualat. E adonchs hauras lo ver loch de les lunyarias a la hora de la conjunctio e de la opposicio. Apres minua l aux del sol de son mig mouiment e hauras lo seu argument. E entraras ab ell en la taula del mouiment de les lunyaries en vna hora e pren ço que trobaras en son endret del mouiment del sol e posa lo apart. E axi mateix entraras ab l argument de la luna en aquesta taula matexa e pendras ço que trobaras en son endret del mouiment de la luna. E minuaras del mouiment de la luna lo mouiment del sol (2) e ço que restara sera lo conseguiment.

(1) A endos.—(2) A E sustren lo moviment del sol del moviment de la luna.

E entraras ab aquest conseguiment al cap de la taula de les hores per egualar lo temps de la conjunctio e la opposicio e ab la lunyaria en la linya (1) comuna en aquesta taula matexa e pendras ço que trobaras en son endret de hores e de minuts e affegir les has sobre la hora que engualest la conjunctio e la opposicio e si sera la lunyaria del sol o la minuaras a la que egualest (2) si será la lunyaria de la luna. E aço que restara apres lo tolliment e l ajustament sera la vera hora de la conjunctiò o de la opposicio. Empero com egualaras la opposicio ajusta sobre lo mouiment de la luna .6. signes.

(1) A linea. (2) B manca a la que egualest.

CAPITOL .II. ES PER SABER LA DIUERSITAT DEL SGORT (1)
DE LA LUNA EN LONGITUT E EN LATITUT.

Quant tu volras saber la diuersitat de la luna en longitud, sapies l ascendent en la .9. spera a la hora que volras e minuaras del ascendent .90. graus e aço sera l argument del grau del mig cel. E entraras ab asso en la taula de les asseccions del cercle dret e pren ço que trobaras en son endret de les asseccions e scriu les apart. Apres (2) entre ab lo ver loch de la luna en la .9. spera en la taula de les asseccions del cercle dret e pendras altra vegada les asseccions e scriules apart, apres sapies si la luna sera a la part oriental del grau del mig cel minua les asseccions del grau del mig cel de les asseccions del grau de la luna. E si sera la luna occidental del grau del mig cel minua les asseccions del grau de la luna de les asseccions del grau del mig cel e ço que restara sera la lunyaria e partir las per .15. e ço que exira seran horas e ço que roman-dra menys de .15. multiplicar las per .4. e ço que exira seran menuts de hores. Apres entre ab aquestes hores e menut nes la taula de la diuersitat del esguart de la luna en longitud e pendras ço que en son endret de hores e menuts e multiplicar las en lo mouiment de la luna en .1. hora e ço que exira sera la diuersitat de la luna en longitud. E sapies si sera la luna oriental del grau del mig cel ajustaras la diuersitat del esguart de la luna sobre lo ver loch de la luna. E si sera la luna occidental minuar las e hauras lo ver loch de la luna a la vista del ull (3) en lo zodiach. E si volras saber la diuersitat de la luna

(1) B falta *del sgort*.—(2) B *E puy*s.—(3) A *nyll*.

en latitut entra ab lo grau del assendent á la hora que volras en la taula dels cenits dels eclipsis solars e pren ço que trobaras en son endret dels graus del cenit (1) e de sos minuts e scriuras los apart. E sapies la part del cenit segons la rubrica apres minua lo ver loch del drago del cenit e si no s pot fer ajusta .12. signes al cenit e ab aço que romandra entraras en la taula de la latitud de la luna endreçat e pendras ço que trobaras en son endret de la latitud e scriuras la apart e sapies la part. Apres sapies si sera la latitud e lo cenit tot en una part e ajustar les has. E si seran diuersas minuaras la menor de la major e ço que restara sera la diferencia e romandra en la part on era lo major compte. E si sera la diferencia drete septentrional minuar 1 as de la latitud de la tua vila. E si sera meridional ajustar 1 as e hauras la latitud de la vila egualada. E ab aquesta latitud entraras en la taula de la latitud del sol egualada e pendras ço que trobaras en son endret e aço sera la diuersitat del sguart de la luna en la latitud, e tostemps es meridional. Apres trau la latitud de la luna axi com hauem dit en lo capitol de la equacio de la luna. E si sera meridional ajustaras la a la latitud de la luna. E si sera septentrional minuaras la menor de la major e aço que romandra sera la latitud de la luna en la part d on era lo major comte.

(1) A cenich.

CAPITOL .12. ES PER EGUALAR LOS ECLIPSIS AXI SOLARS COM LUNARS.

Si volets egualar lo eclipsis del sol sapiats la conjunctio que sera de die en lo temps del eclipsi e que sia lo sol pujant sobre l orizon de la vila o loch on seras. E sapias la diuersitat del esguart de la luna en longitud axi com havem dit en son capitol. E si sera la latitut de la luna egualada menys de .34. minuts e .23. segons sera eclipsi e si sera mes no y haura eclipsi e quant sabras que y pot hauer eclipsi entra ab la latitut de la luna en la linya comuna de la taula dels eclipsis del sol e sobre aquesta taula matexa ab lo aconseguiment de la luna e pendras ço que trobaras ab son endret de la latitud dels dies del diametre e de sos menuts e escriuras los apart. E pren axi matex ço que trobaras endret del conseguint de les hores e de sos menuts e minuar los has de les hores de la conjunctio visible e ço que restara seran les hores on comensara l eclipsi. E ajustaras aquestes hores matexas sobre les hores de la conjunctio visible e hauras las horas de la claridat e las horas de la conjunctio visible son les hores del mig del eclipsi. E si vols saber les hores de la conjunctio visible (1) parteix la diuersitat del esguart de la luna en longitud sobre lo conseguint de la luna e ço que exira seran hores de la diuersitat del esguart. E si sera la conjunctio entre l ascendent e l mig cel minua les hores de la diuersitat del esguart de les hores de la conjunctio. E si sera la conjunctio entre lo mig cel e occident ajusta les hores de la diuersitat del esguart sobre les hores de la con-

(1) A hi manca desde e hauras las horas... fins aquí.

junctio visible e aço que romandra apres del tolliment o del enediment seran las hores de la conjunctio visible, e ço es lo temps del mig eclipsi. E si vols saber quina quantitat ni eclipsi sera entre ab los dits del diametre que has en la taula de les quantitats dels eclipsis solars e pren ço que trobaras en son endret e aço sera la quantitat del eclipsi a la vista del ull. Y si vols saber la color del sol en l'eclipsi entraras ab la lunyaria que es entre l sol e el min (1) del loch del eclipsi en la taula de les colors del eclipsi e aquí trobaras la color. E si vols egualar l'eclipsi de la luna sapies la opposicio que sera de nit e que sia la luna prop del .1. dels mins (2) menys de .12. graus e entraras ab la lunyaria que ha entre la luna e el min (3) en la taula dels eclipsis lunars e pendras ço que trobaras en son endret de les dues linyes primeres e aço seran los dits e los menuts que eclipsaran del cors (4) de la luna. Axi mateix pendras ço que trobaras en son endret de les linyes segones de les hores e menuts e aço sera ço que sera del comensament del eclipsi entro a la claretat. E si vols partir per mig minuaras de la hora de la opposicio visible la meytat d'aquestas que hauem dites e hauras lo temps del comensament del eclipsi tro el migament (5) del eclipsi. E axi matex pendras ço que trobaras endret de la lunyaria que hauem dita de les linyes terceres e aço sera lo temps que aturara la luna en l'escuritat (6). E tot aço que hauem dit es molt prop de veritat. E si vols saber la color de la luna en l'eclipsi entra ab la latitut de la luna egualada en la taula dels eclipsis lunars e sabras la sua color d aço que esta scrit en son endret.

(1) A nuuell.—(2) A mins.—(3) A nuu.—(4) A en lloch de cors diu
 soll e.—(5) B comensament.—(6) A scuradat.

CAPITOL .13. ES PER SABER LES REUOLUCIONS DELS ANYS
DEL MON E DE TOTA RES QUE HAJA COMENSAMENT.

Si aço vols saber entre en los anys del nat o d aquell comensament de que vols saber sa reuolucio en la taula de les reuolucions e prenets ço que trobarets en son endret de hores e menuts e scriu los apart. E axi mateix pendras ço que trobaras en son dret de grans e menuts e scriuras los apart. E si hauras anys colligits e escampats faras axi com hauem dit en lo comensament de nostre libre e ajustaras menuts sobre menuts e faras de .60. menuts .1. hora e ajusta los graus e los menuts que has sobre les ascencions del grau del nat o d aquell comensament de que fas la reuolucio en la sua vila. E pendras l ascendent ab aquestas assencions axi com hauem dit en lo .9. capitol e axi mateix les hores e los menuts que has sobre la era del nat o de la cosa de que fas la reuolucio e hauras lo temps de la era de la reuolucio del nat o de la cosa que vols e pots egualar les planetas sobre aquella era (1). E axi mateix les .12. casas ab l ascendent que damunt has pres. E desta manera mateixa faras ab assendent de conjunctio gran o migana o quina te vullas o comensament de Rey o de son semblant.

Aci espleguen los canons de les taules del Rey em Pere d Arago ab la gracia de Deu e d aci auant posarem les taules ab la sua ajuda; Amen (2).

Deo gracias.

(1) A hora.— (2) A hi manca desde *ab la gracia de Deu...* fins aquí.

(Fora superflue y d' escás interés reproducir aquí las llargas *taulas* plenas de signes que hi han en l'original, per lo que sols continuarem los epígrafes. Ditas taulas están sols en la copia A.)

Taula per saber la era Arabica per la era dell Rey en Pere d'Erego . 3 .

Taula per saber la era dell Rey en Pere per la arabica.

Taula per saber les fferies dells mesos dell Rey en Pere.

Taula dell mig mouiment dell soll e della luna, e del argument de aquella e dell mig mouiment de Saturnus, de Jupiter e de Mars, del argument de Venus e de Mercuri, e dell uer loch del drago al mig die de Barchenone als anys del Rey en Pere.

Taula dell mig mouiment dell Soll e della Luna, e dell argument della Luna, e dell mig mouiment de Saturnus e de Jupiter e de Mars e del argument de Venus e de Mercuri e dell uer loch dell drago al mes de Mars.

Taula del mig mouiment del Sol e della Luna, e dell argument della luna, e dell mig mouiment de Saturnus e de Jupiter e de Mars he dell argument de Venus e de Mercuri, e dell uer loch del drago al mes de Abril.

Taula dell mig mouiment dell Sol e della Luna e dell argument della Luna e del mig mouiment de Saturnus e de Jupiter e de Mars he dell argument de Venus, e de Mercuri e dell uer loch del drago al mes de Mayg.

Taula dell mig mouiment dell Sol della Luna e dell argument della Luna e dell mig mouiment de Saturnus e de Jupiter e de Mars e dell argument de Venus e de Mercuri e dell uer loch del drago del mes de Juyn.

Taula del mig mouiment dell Sol e della Luna e dell argu-

ment della Luna e del mig mouiment de Saturnus, de Jupiter e de Mars e dell argument de Venus, de Mercuri e del uer loch dell drago al mes de Julioll.

Taula dell mig mouiment dell Soll e della luna e dell argument della luna, dell mig mouiment de Saturnus, de Jupiter, de Mars e dell argument de Venus, de Mercuri e dell uer loch del dell cap dell drago al mes de Agost.

Taula dell mig mouiment del Sol e della luna e dell argument della luna e dell mig mouiment de Saturnus, de Jupiter, de Mars e dell argument de Venus, de Mercuri e dell uer loch dell Drago al mes de Satembre.

Taula del mig mouiment dell Soll, della luna e dell argument della luna, dell mig mouiment de Saturnus, de Jupiter, de Mars e dell argument de Venus e de Mercuri e dell uer loch dell Drago al mes de Octhobra.

Taula del mig mouiment dell Soll e della luna e del argument della Luna e dell mig mouiment de Saturnus, de Jupiter e de Mars e dell argument de Venus e de Mercuri e dell uer loch dell drago al mes de Noembra.

Taula del mig mouiment dell Soll e della Luna e dell argument della Luna e dell mig mouiment de Saturnus, de Jupiter e de Mars e dell argument de Venus, de Mercuri e dell uer loch dell cap dell drago al mes de Deembra.

Taula del mig mouiment dell Sol e della Luna e del argument della luna e dell mig mouiment de Saturnus, de Jupiter e Mars e dell argument de Venus, de Mercuri e dell uer loch del cap dell drago al mes de Janer.

Taula dell mig mouiment dell Soll e della Luna e del argument della Luna e dell mig mouiment de Saturnus, de Jupiter e de Mars e dell argument de Venus, de Mercuri e dell uer loc dell cap dell drago al mes de Ffabrer.

Taula del mig mouiment dell Soll e della Luna e dell argument della luna e del mig mouiment de Saturnus, de Jupiter e de Mars e dell argument de Venus e de Marcuri e dell uer loch dell drago ha hores he aparts de hores.

Taula dell mig mouiment dell cap de Aries e dell Auge e delles esteles fixes als anys del Rey en Pere.

Taula della equacio dell mig mouiment dell Sol en son auge al primer ayn del Rey en Pere de Arago . 2 . 19 . 24 . 44 .

Taula de la declinacio dell Sol e della latitut della luna e della equacio della Octave Spera.

Taula della equacio della longuessa que ha entre lo Sol e la luna e dels menuts proporcionals.

Taula della equacio della luna ab son argument aguellat e es apellat la equacio de proprior e la equacio senar.

Taula dell temps delles hores, e delles hores, e delles hores eguals en la Ciutat de Barchenona.

Taula de la equacio dell mig mouiment de Saturnus e son auge al comensament dela Era dell Rey en Pere de Arago / 8 . 1 / 23 / . 8 . 1 . 23 .

Taula della equacio de Saturnus en les . 3 . luyaries de son Epich.

Taula della equacio del mig mouiment de Jupiter e son Auge al comensament de la era dell Rey en Pere de Arago. 5 . 11 . 3 .

Taula de la equacio de Jupiter en lunyaries de son Epicicla.

Taula della equacio del mig mouiment de Mars e son Auge al comensament della Era del Rey en Pere de Arago. 4 . 2 . 23 .

Taula de la Equacio de Mars en les . 3 . lunyaries de son Epicicla.

Taula della equacio dell mig mouiment de Venus e son Auge al comensament della Era del Rey en Perè de Arago. 2 . 19 . 25 .

Taula della Equacio de Venus en tres lunyaries de son Epicicla.

Taula del mig mouiment de Mercuri e son auge al comensament della Era del Rey en Pere.

Taula de Mercuri en les . 3 . lunyaries de son Epicicla.

Taula delles assensions dells Signes en la Ciutat de Barchenona.

Taula delles ascensions dells Signes en lo cercla dret.

Taula delles stacions dells . 4 . planetas.

Taula della equacio dells dies ab ses nits.

Taula della ombra.

Taula dellas latituts delles . 3 . planetas sobiranes.

Taula de la latitut de Venus e de Mercuri.

Taula de les planetas que pertanyen al Soll e a la luna en les conjuncions e oposicions.

Taula delles hores les quals son della diferencia que es entre el Soll e la luna en conjuncio e opposicio.

Taula del mouiment dell Soll e della luna en una hora.

Taula de la latitut della luna endressada.

Taula della diuersitat della luna en la longaria.

Taula della latitut dell Soll en la diuersitat della visio della luna en la latitut.

Taula dels senich per los Eclipsis Solars.

Taula dels Eclipsis Solars.

Taula dels Eclipsis lunars.

Taula delles reuolucions dels ayns.

Taula delles longituts e latituts.

DOCUMENTS

ARXIU DE LA CORONA D'ARAGÓ

En Pere etc. Al feel nostre en P. dez Palau tinent les claus del nostre Archiu de les armes del Palau nostre de Barcelona. Salut et gracia. Fem vos assaber que nos havem manat al feel de Casa nostra en Dalmau çes Planes que ab los libres nostres d art d estrologia qui son en lo dit Archiu nos faça alcuna obra de la dita Art segons que d aço lanem informat. Perque volem eus dehim eus manam que exceptats II. libres qui son apellats Ali Aben-ragel los quals per la dita raho no cal que l li liurets tots los altres libres de la dita art d Astrologia los quals lo dit en Dalmau vos demanara un apres altre successivament ço es ell reten a vos lo que primerament li haurets liurat e vos liuran a ell un apres altre liurets a ell per la dita raho recobran en cascun liurament dels dits libres albara o apocha dels libres que li liurets. Dada en Gerona ⁽¹⁾ a XXIII dies de Octubre en lany de la nativitat de nostre Senyor M. CCC. LIX. Rex Petrus= Dominus Rex misit signatum sua propria manu.

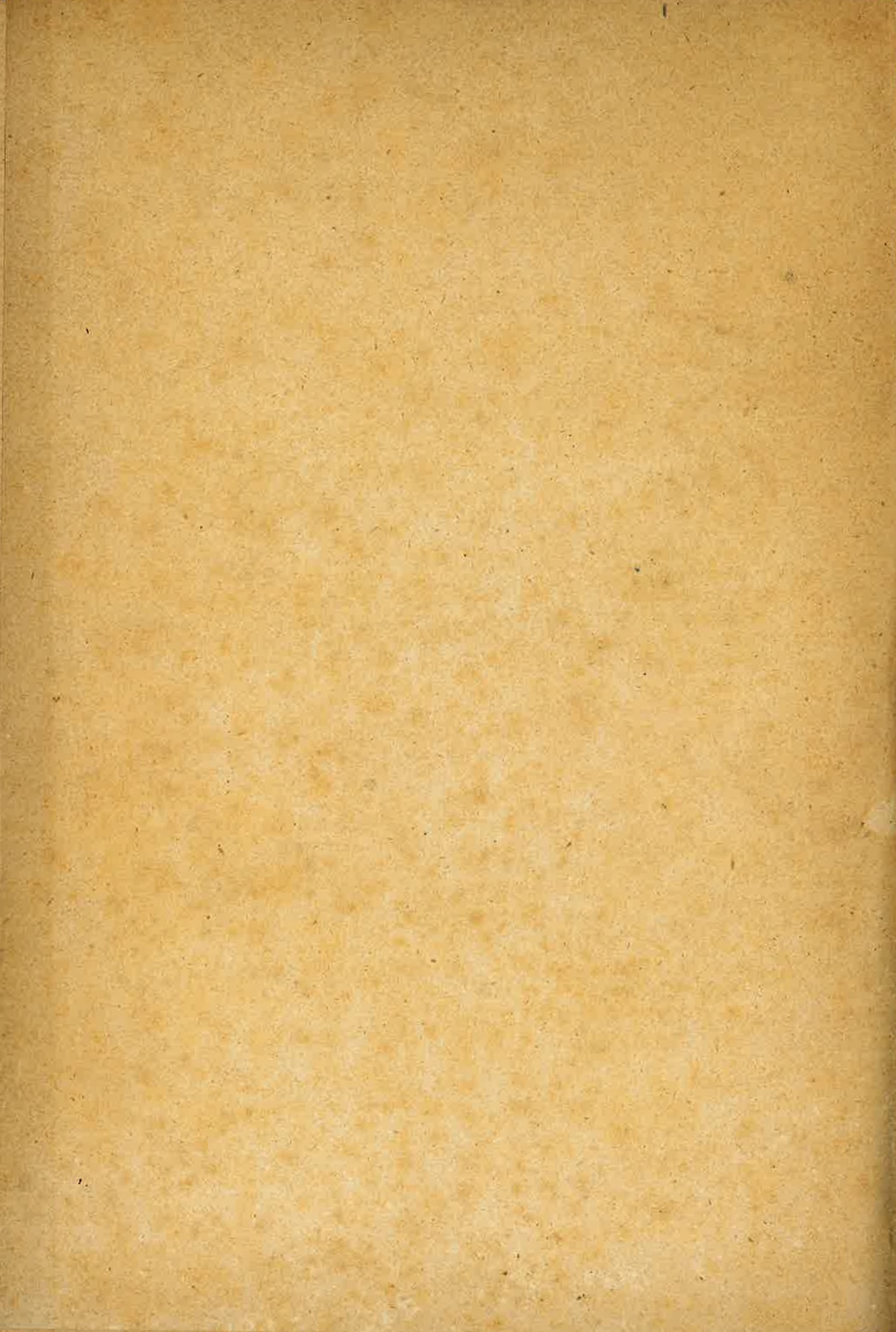
(Reg. n.º 1071.—Fol. 76 v.^{so})

En Pere etc. Al feel de Casa nostra en Dalmau çes Planes salut e gracia. Be sabets com vos e Maestre P. devets fer un libre d art d Estrologia del qual havets volguda haver informacio de nos si l tendriets fins que nos fossem en la Ciutat de Barcelona si a tantost hi enteniem esser o si lo dit libre nos trametriets açi a Cervera. On com nos a ades no entenam a tornar a Barcelona per ço volem eus dehim eus manam quel dit libre con perfet sia aço a Cervera o la on siam nos trametats sens tardança. Dada en Cervera a XXIII dies de Octubre en lany de la Nativitat de Nostre Senyor M. CCC. LIX. Rex Petrus.=Idem.

(Reg. n.º 1071.—Fol. 177.)

(1) Deu dir Cervera. Aixís se veu en lo document següent, que publiquem, y en l'anterior y posterior del propi registre.

COLECCIÓ D'ANTICHS TEXTOS CATALANS

TRACTAT D'ASTROLOGIA fet per orde del rey PERE DEL PUNY-
LET, per PERE GILBERT y DALMAU PLANAS, ab la colaboració del juheu
CORSUNO. 1 pta.

EN PREMPSA:

ARABUM PROVERBIA, trets d'un MS. del segle xv de la Biblioteca Provincial
de Tarragona

EN PREPARACIÓ:

INVENTARI DE LA BIBLIOTECA Y BENS DEL REY DON MARTI.

L'AVENS. — PRIMERA ÈPOCA

Volúm I.—1882-1883. Un vol. de 20 X 15 centimetr. y 208 págs. Agotat.

Volúm II.—1883-1884. Un magnífich vol. de 26 X 17 centímetres y 634 págs.:

En rústica, 10 ptas. — Enquadernació bibliófil, 15 ptas.

SEGONA ÈPOCA

Any 1889. Un vol. de 26 X 17 centímetres y 220 págs. 5 ptas.

Magníficament enquadernat. 10 ptas.

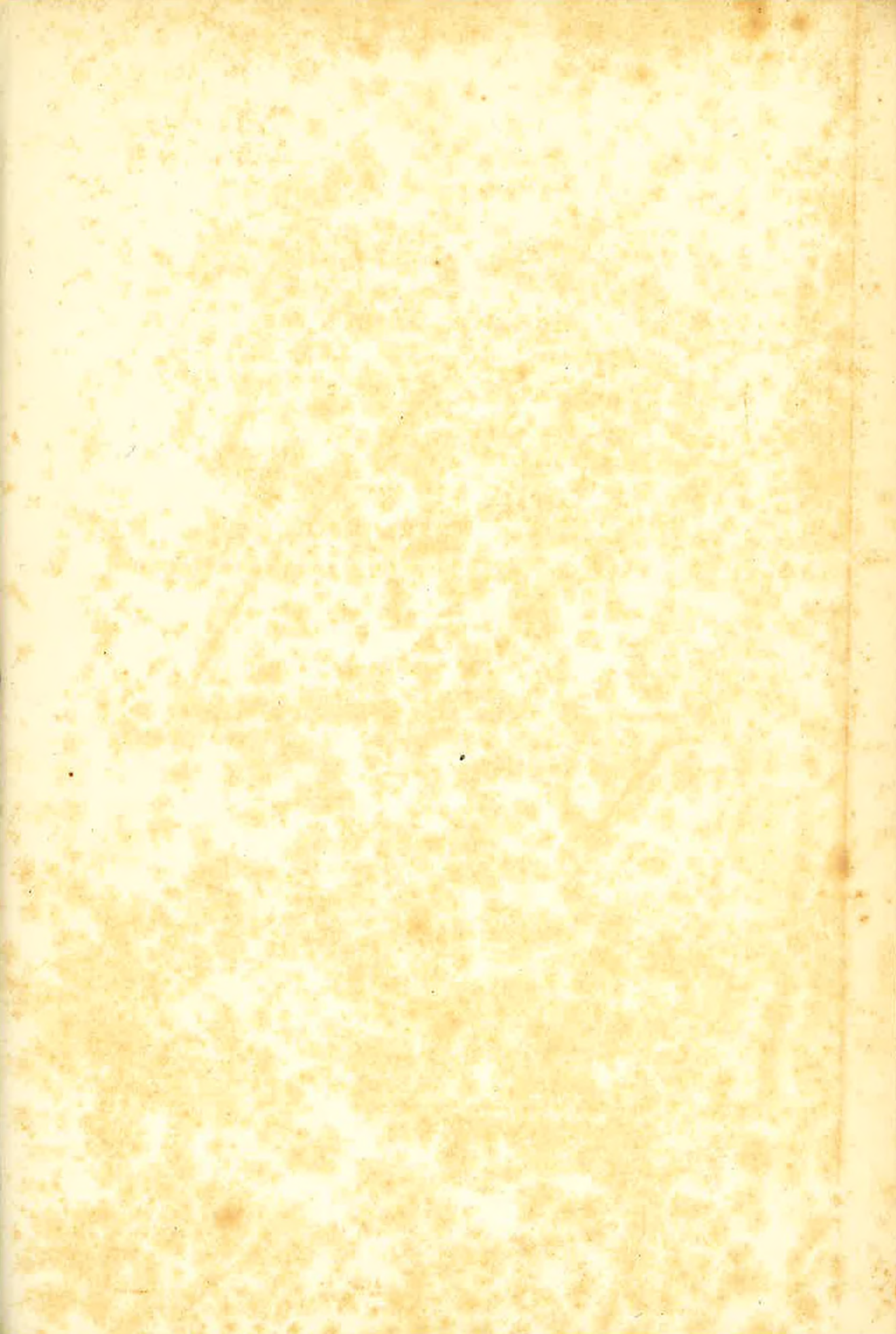
FOLLETINS

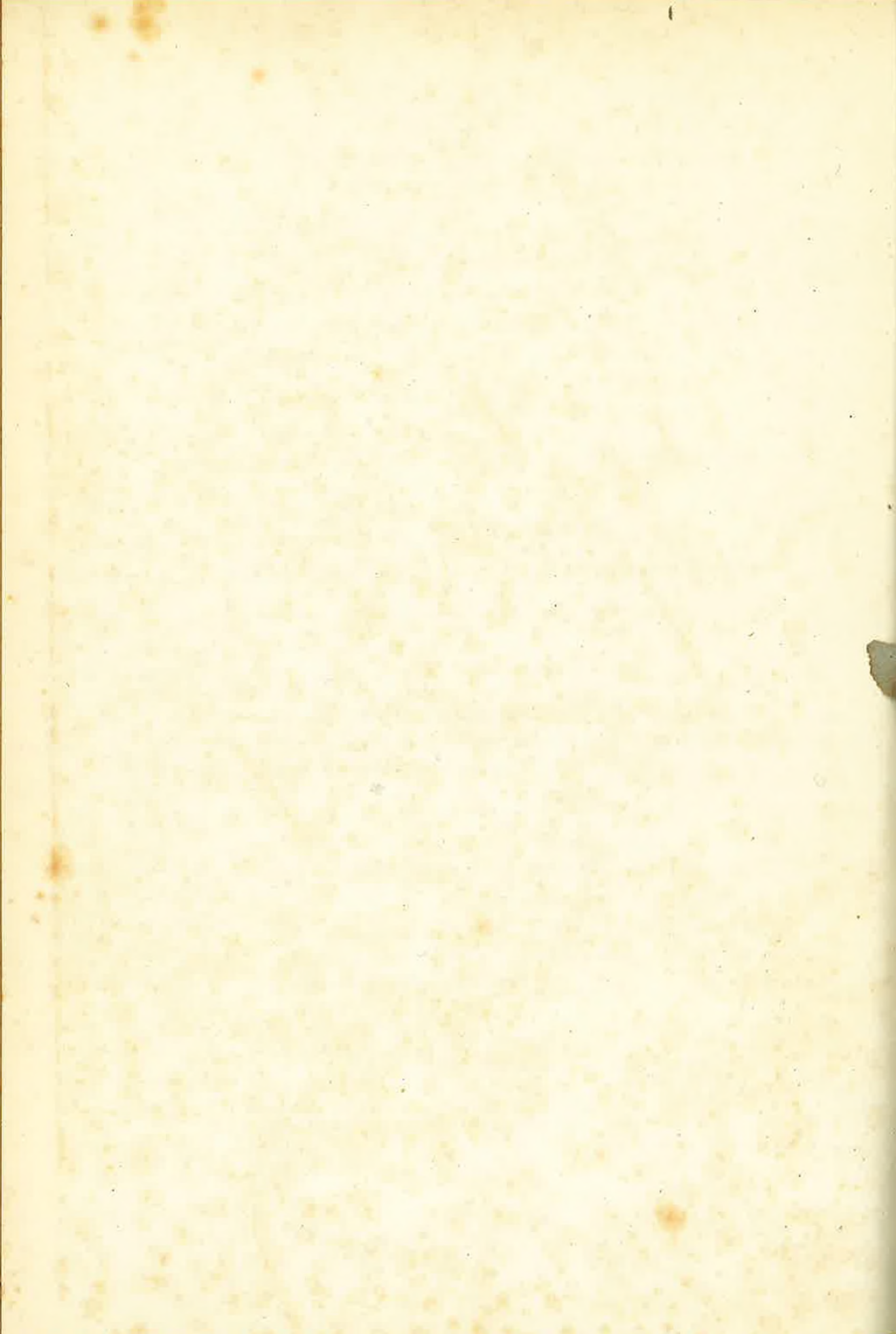
Cants íntims, per Apeles Mestres. Ilustrats ab 100 dibuixos per l'autor.

Un bonich vol. de 28 X 12 centímetres, 120 págs. 3 ptas.

Elegantment enquadernat. 5 ptas.

Anuari bibliogràfic catalá. 1888. 1 pta.

com 1/4-1 40

Museo Marítimo

BIBLIOTECA

—

R

N.º del inventario 9984

Reg. 6296

52 Gil

MCO VII

